

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/67/2018
Identifikačné číslo spisu: 3017200372
Dátum vydania rozhodnutia: 12.03.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:3017200372.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v právnej veci žalobkyne: W. W. J., bytom v G., E. Č.. X, právne zast.: JUDr. Ing. Martinom Cimrákom, LL.M, advokátom a konateľom Advokátska kancelária JUDr. CIMRÁK s.r.o., so sídlom v Nitre, Štefánikova 7, IČO: 36 868 876, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8-10, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 11. augusta 2017, Číslo: 38930-3/2017-BA, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 08. februára 2018, č.k. 18Sa/14/2017-55, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobkyne z a m i e t a.

Účastníkom právo na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom z 08. februára 2018, č.k. 18Sa/14/2017-55, postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 11. augusta 2017, Číslo: 38930-3/2017-BA. Žalovaná napadnutým rozhodnutím z 11. augusta 2017 podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) odvolanie žalobkyne v celom rozsahu zamietla a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Trenčín z 24. marca 2017, Číslo: 28029-1/2017-TN, ktorým bolo rozhodnuté, že žalobkyňa ako samostatne zárobkovo činná osoba nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. decembra 2005, ale zaniklo 30. júna 2007.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách ustanovení § 5 písm. c/, § 14 ods. 1 písm. b/, § 15 ods. 1 písm. b/, § 21 ods. 1, § 21 ods. 4

písm. b/, § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z.z., § 3 ods. 4, § 10 ods. 1,2 a § 68 ods. 1,2 zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 578/2004 Z.z.“) a postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej Správnym súdnym poriadkom a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej žaloby.

3. Krajský súd uviedol, že preskúmané rozhodnutie žalovanej, ako aj prvostupňové rozhodnutie správneho orgánu, vrátane ich postupu, ktorý predchádzal ich vydaniu sú v medziach žalobných dôvodov uvedených v § 134 ods. 2 SSP v súlade so zákonom, nakoľko majú oporu vo vykonanom dokazovaní a v náležitom zistenom skutkovom stave, ktorý bol správne posúdený. Sporné bolo medzi účastníkmi konania posúdenie postavenia žalobkyne ako samostatne zárobkovo činnnej osoby ku dňu 31. december 2005. Žalobkyňa mala za to, že v dôsledku zrušenia povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti Trenčianskym samosprávnym krajom k uvedenému dňu stratila status samostatne zárobkovo činnnej osoby. Naďalej však bola držiteľkou licencie L1A na výkon samostatnej zdravotníckej praxe na výkon povolania lekár, ktorá ju oprávňovala na výkon povolania lekár. Krajský súd v bodoch 5-12 rozsudku zistil, že žalobkyňa sa prihlásila na nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie 28. apríla 1997 a odhláškou z 2. januára 2006 sa odhlásila z povinného poistenia ako samostatne zárobkovo činnná osoba ku dňu 31. december 2005. Rozhodnutím Trenčianskeho samosprávneho kraja jej dňom 31. december 2005 bolo zrušené povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení - ambulancii. Od 1. februára 2006 bola žalobkyňa vedená v Sociálnej poisťovni ako zamestnankyňa spoločnosti W. s.r.o., Správnym orgánom bol konštatovaný príjem žalobkyne za rok 2005 a bolo konštatované, že mala príjem vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu. Za rok 2006 nevykázala príjem zo samostatnej zárobkovej činnosti. Slovenská lekárska komora oznámila Sociálnej poisťovni, že žalobkyňa mala od 26. júla 2005 do 10. júna 2007 vydanú licenciu L1A na výkon samostatnej zdravotníckej praxe. Sociálna poisťovňa, pobočka Trenčín na základe toho rozhodla o nezániku povinného poistenia žalobkyne dňa 31. decembra 2005 a to tak, že poistenie jej zaniklo 30. júna 2007 s odôvodnením, že jej bola vydaná licencia L1A, ktorá trvala aj po 31. decembri 2005, pričom za rok 2006 mala príjem nižší ako 12-násobok vymeriavacieho základu. Žalovaný správny orgán rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Trenčín z 24. marca 2017, číslo 28029-1/2017-Tn potvrdil a odvolanie zamietol.

4. V bode 28. v súvislosti s nastolenou právnou otázkou sa podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinného k 31. december 2010 krajský súd zdôraznil, že za samostatne zárobkovo činnnú osobu sa považovala len tá fyzická osoba, ktorá mala oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon bola povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu. Súčasne platilo, že len takto definovanej samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniklo povinné nemocenské a dôchodkové poistenie od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, v ktorom dosiahla príjem vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu. Na strane druhej povinné nemocenské a dôchodkové poistenie zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý sa nedosiahol uvedený príjem, prípadne aj zánikom oprávnenia na výkon samostatne zárobkovo činnnej osoby alebo vznikom pracovného pomeru pri súčasnom podaní vyhlásenia o nevykonávaní činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby (§ 21 ods. 1 a ods. 4 písm. b). To znamená, že status samostatne zárobkovo činnnej osoby v sociálnom poistení počas uvedeného rozhodného obdobia sa zakladal výlučne na držbe oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu bez ohľadu, či táto činnosť sa aj reálne vykonávala. Výnimku z uvedeného predstavovalo jedine oprávnenie na činnosť vykonávanú v rámci pracovného pomeru.

5. Krajský súd v bodoch 27 až 29 vyslovil právny názor v súvislosti so zdravotníckym povolaním lekár podľa § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z.z., ktoré možno vykonávať jedine buď v rámci pracovnoprávneho alebo obdobného pracovného vzťahu (písm. a/) alebo ako podnikanie (písm. b/ až e/) na základe príslušného povolenia alebo licencie. Povolenie alebo licencia podľa § 3 ods. 4 písm. / až e/ zákona treba chápať ako oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného zákona, ktoré je upravené v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z., a ktoré jeho držiteľovi zakladá status samostatne zárobkovo činnnej osoby. To je aj dôvod, pre ktorý licenciu na výkon činnosti odborného zástupcu

(LIC), ktorej vydávanie upravuje zákon č. 578/2004 Z.z., nemožno považovať za oprávnenie zakladajúce postavenie samostatne zárobkovo činné osoby, nakoľko nie je výslovne uvedené v ustanovení § 3 ods. 4 písm. b/ až e/ zákona č. 578/2004. V súlade s uvedeným žalobkyňa bola považovaná za samostatne zárobkovo činnú osobu nielen počas trvania povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, ktoré bolo zrušené dňom 31. december 2005, ale aj po tomto dátume, pretože bola naďalej držiteľkou platnej licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A), ktoré sa považuje za oprávnenie na výkon činnosti podľa osobitného zákona (§ 3 ods. 4 písm. c/ v spojení s § 10 a § 68 ods. 1 písm. a/ zákona č. 578/2004 Z.z.) zakladajúcej status samostatne zárobkovo činné osoby (§ 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z.). Pretože žalobkyňa za roky 2004 až 2005 dosiahla potrebný kvalifikovaný príjem, v súlade s § 21 ods. 1 zákona jej vznikla, resp. trvala povinná účasť na sociálnom poistení aj po 31. decembri 2005 z dôvodu dosiahnutého príjmu odhladiac od zrušenia povolenia na poskytovanie zdravotníckeho povolania Trenčianskym samosprávnym krajom, podanie odhlášky zo sociálneho poistenia k dátumu 31. december 2005 a následného vykonávania funkcie zodpovedného zástupcu v pracovnom pomere k spoločnosti Q. s.r.o. (správne malo byť W. s.r.o., poznámka kasačného súdu) z titulu novo vystavenej licencie LIC, ktorá skutočnosť nemohla viesť k zániku poistenia tak, ako to žalobkyňa prezentovala v žalobe s odkazom na § 21 ods. 4 písm. b/ a § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. Podľa názoru krajského súdu zákon rozlišuje právnu formu, v rámci ktorej sa oprávnenie na činnosť vykonáva. Preto držba oprávnenia vykonávaného v pracovnom pomere súčasne nevyklučuje postavenie samostatne zárobkovo činné osoby, ak je tá istá osoba držiteľom ďalšieho oprávnenia, ktoré sa nevykonáva v pracovnom pomere. Bolo tak preukázateľne zistené, že žalobkyňa na základe dvoch rôznych právnych titulov (oprávnení) mala dva rôzne statusy, 1/ samostatne zárobkovo činná osoba podľa licencie L1A a ako 2/ zamestnanec spoločnosti s ručením obmedzeným v pracovnom pomere na základe licencie LIC v postavení odborného zástupcu. Výnimka spočívajúca v existencii pracovného pomeru a upravená v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. podľa názoru krajského súdu nevyklučuje, aby tá istá osoba bola považovaná súčasne za samostatne zárobkovo činnú osobu na základe iného oprávnenia. Z týchto dôvodov námietku žalobkyne čo do zániku poistenia pre výkon činnosti v pracovnom pomere vyhodnotil ako nedôvodnú.

6. K namietanému procesnému pochybeniu o začatí nedávkového konania krajský súd poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sžso/20/2010 zo dňa 24. február 2011, v ktorom bol vyslovený právny názor o začatí konania na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne podľa § 185 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z., pričom zákon nekonkretizuje, o aký úkon má ísť a preto za prvý úkon je možné považovať aj doručenie rozhodnutia, pokiaľ Sociálna poisťovňa disponovala potrebnými a dostatočnými podkladmi pre rozhodnutie. Podľa zákona č. 461/2003 Z.z. Sociálna poisťovňa nemala v danej veci ani povinnosť, aby o začatí konania upovedomila všetkých známych účastníkov konania, ako to ukladá zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní. Zákon o sociálnom poistení ustanovuje špeciálnu právnu úpravu konania vo veciach sociálneho poistenia, pričom v ustanovení § 172 ods. 1 vylučuje použitie všeobecného predpisu o správnom konaní. K ďalšiemu namietanému procesnému pochybeniu krajský súd dodal, že nemal za preukázané, že by prvostupňový správny orgán disponoval informáciami o platnej licencií žalobkyne pred, resp. v čase podania odhlášky z poistenia. Do predloženia licencie L1A správny orgán nemal dôvod považovať vec za sporný prípad (a vo veci rozhodovať), ktorým sa stal získaním informácie, že žalobkyňa je držiteľkou licencie L1A, z ktorého dôvodu následne prvostupňový správny orgán rozhodol o nezániku povinného poistenia samostatne zárobkovo činné osoby ako v spornom prípade podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod 1 zákona č. 461/2003 Z.z. Čo sa týkalo namietaného nálezu Ústavného súdu SR krajský súd uviedol, že Ústavný súd SR nepodával záväzný výklad ustanovení zákona.

7. Z uvedených dôvodov krajský súd dospel k záveru o správnom a zákonnosti preskúmaného rozhodnutia a žalobu ako nedôvodnú podľa § 190 SSP zamietol.

8. Neúspešnej žalobkyni právo na náhradu trov konania nepriznal. Náhradu trov konania nepriznal ani úspešnej žalovanej, nakoľko si náhradu trov neuplatnila.

II.

9. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyňa v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodov uvedených v § 440 ods. 1 písm. f/ a g/ SSP.

10. Namietala, že krajský súd v bode 29 uvádza, že žalobkyňa bola považovaná za samostatne zárobkovo činnú osobu aj napriek tomu, že 1/ došlo k zrušeniu povolenia na poskytovanie zdravotníckeho povolania Trenčianskym samosprávnym krajom a 2/ bola podaná odhláška zo sociálneho poistenia k dátumu 31. december 2005, ako aj 3/ vykonávala funkciu zodpovedného zástupcu v pracovnom pomere k spoločnosti Q. s.r.o., rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP). Vo vzťahu k tomuto záveru nemala vedomosť o tom, že by mala byť zamestnaná v spoločnosti Q. s.r.o. Od 1. januára 2006 bola v pracovnoprávnom vzťahu s obchodnou spoločnosťou W. s.r.o. Trenčín, ktorá mala vydanú licenciu na výkon svojej činnosti.

11. Z rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočky Trenčín z 24. marca 2017, č. 28029-1/2017-TN vyplýva, že tento správny orgán rozhodol o tom, že žalobkyňi nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. decembra 2005 a zaniklo dňa 30. júna 2007. Žalobkyňa z toho dedukovala, že Sociálna poisťovňa, pobočka Trenčín rozhodla o tom, že žalobkyňi zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie pôvodne už dňa 31. decembra 2005 a rozhodnutie zo dňa 24. marca 2017 č. 28029-1/2017-TN je novým rozhodnutím o dni zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne. Z rozhodnutí správnych orgánov nevyplýva, ktoré ustanovenie zákona o sociálnom poistení umožňuje vydať nové rozhodnutie o zániku poistenia po uplynutí viac ako 11 rokov, ak rozhodnutie o zániku poistenia ku dňu 31. december 2005, aj keď sa zrejme jednalo o záznam - opatrenie správneho orgánu, stalo právoplatným a nedošlo žiadnym spôsobom k jeho zrušeniu.

12. Žalobkyňa nesúhlasila s názorom krajského súdu, ktorý bol uvedený v bode 31, 32 odôvodnenia rozsudku, kde sa konštatuje, že žalovaná nemá povinnosť podľa zákona č. 461/2003 Z.z. o začatí konania upovedomiť všetkých známych účastníkov konania. Takisto sa jej neukladá pred vydaním rozhodnutia dať možnosť vyjadriť sa účastníkovi k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia. Poukázala na princíp ochrany práv nadobudnutých v dobrej viere. Účelom legitímneho očakávania je garancia čitateľnosti správania orgánov verejnej moci a ochrana súkromných osôb pred nepredvídateľným mocenským zásahom do ich právnej situácie, na vyústenie ktorej do určitého výsledku sa spoliehali (Nález Ústavného súdu SR sp. zn. Pl ÚS 16/06 zo dňa 24. júna 2009 a sp. zn. Pl. ÚS 10/04 zo dňa 6. februára 2008). S legitímnym očakávaním úzko súvisí aj zákaz prekvapivého rozhodnutia, keď správne orgány nemôžu bez náležitého odôvodnenia a poskytnutia možnosti účastníkovi konania oboznámiť sa s podkladmi rozhodnutia odchyliť sa od doterajšej rozhodovacej praxe. Žalobkyňa konala v dobrej viere, t.j. dobromyseľne, keď sa spoliehala na to, že podaním odhlášky jej povinnosti voči Sociálnej poisťovni k 31. decembru 2005 ako osoby vystupujúcej samostatne zárobkovo činnou osobou boli splnené a Sociálna poisťovňa jej odhlášku k dátumu, ktorý je uvedený na odhláške, akceptovala.

13. V dôvodoch kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP žalobkyňa poukázala na to, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že žalobkyňa mohla mať súčasne postavenie samostatne zárobkovo činnou osoby a aj ako zamestnanec v spoločnosti s ručením obmedzeným. V uvedenej súvislosti uviedla, že podľa § 11 ods. 2 písm. a/ zákona č. 578/2004 Z.z. poskytovať zdravotnú starostlivosť ako samostatne zárobkovo činná osoba nie je možné bez povolenia vydaného samosprávnym krajom na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia. Žalobkyňa ukončila poistenie na základe odhlášky registračného listu fyzickej osoby - odhlásenie povinného z poistenia samostatne zárobkovo činnou osoby k 31. decembru 2005 z dôvodu zrušenia rozhodnutia o povolení na poskytovanie zdravotníckej starostlivosti v príslušnom odbore. Žalobkyňi vznikol od 1. januára 2006 pracovný pomer v spoločnosti W. s.r.o. Trenčín. Krajský súd nesprávne dospel k názoru, že žalobkyňa mala aj v tomto období status samostatne zárobkovo činnou osoby aj napriek tomu, že bola držiteľkou licencie vydané podľa § 68 zákona č. 578/2004 Z.z.

14. Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na

ďalšie konanie.

III.

15. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti vyjadrila podaním doručeným krajskému súdu dňa 17. apríla 2018.

16. V celom rozsahu sa stotožnila s odôvodnením rozsudku krajského súdu. Nestotožnila sa s tvrdením žalobkyne, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Trenčín číslo 28029-1/2017-TN zo dňa 24. marca 2017 je novým rozhodnutím vo veci o dni zániku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia žalobkyni.

17. Žalovaná navrhla kasačnú sťažnosť proti rozsudku krajského súdu zamietnuť.

IV.

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je nedôvodná.

19. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

20. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

21. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

22. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

23. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

24. Podľa § 135 ods. 1 SSP, na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy.

25. Predmetom konania o kasačnej sťažnosti v danej veci bol rozsudok správneho súdu, ktorým zamietol žalobu o preskúmanie rozhodnutia žalovanej z 11. augusta 2017, Číslo: 38930-3/2017-BA, ktorým táto postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení zamietla v celom rozsahu odvolanie žalobkyne a potvrdila prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Trenčín z 24. marca 2017, číslo 28029-1/2017-TN. Uvedeným rozhodnutím prvostupňový správny orgán postupom podľa § 21 ods. 1 a § 5 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. júla 2006 rozhodla o zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne dňa 30. júna 2007 a nie 31. decembra 2005. Povinné nemocenské a dôchodkové poistenie žalobkyni nezanklo dňa 31. decembra 2005 z dôvodu trvania licencie L1A/TN/0216/05 na výkon samostatnej zdravotníckej praxe.

26. Podľa § 172 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. na konanie vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom sa nevzťahuje osobitný predpis (zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní).

27. Podľa § 172 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty, penále a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy.

28. Podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. júla 2006 samostatne zárobkovo činná osoba je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti znalca a tlmočníka, ktorú vykonávajú podľa osobitného predpisu, v konaní pred štátnym orgánom a orgánom, na ktorý prešli úlohy štátnych orgánov a okrem činností fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu.

29. Podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom od 1. augusta 2006 do 31. decembra 2010 samostatne zárobkovo činná osoba je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu.

30. Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 v znení účinnom do 31. júla 2006 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniká vždy samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b/ a c/ dňom zániku týchto oprávnení.

31. Podľa § 21 ods. 4 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 439/2004 Z.z. účinnom od 1. januára 2005 do 31. decembra 2007, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 10 a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 10, ak tento zákon neustanovuje inak.

32. Najvyšší súd po vyhodnotení žalobcom v kasačnej sťažnosti uplatnených dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa v zásade odchýlil od záverov krajského súdu vo veci samej, spolu s poukazom na právnu úpravu vzťahujúcu sa k predmetu konania, uvedenú v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Senát najvyššieho súdu považuje právne posúdenie preskúmvanej veci krajským súdom za správne a súladné so zákonom. Po preskúmaní súdneho a pripojeného administratívneho spisu ustálil, že kľúčovou a pre rozhodnutie vo veci zásadnou otázkou, ktorá bola medzi účastníkmi konania sporná, bola otázka splnenia zákonných podmienok pre zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia bolo potrebné konštatovať, že

- žalobkyňa sa v Sociálnej poisťovni, pobočka Trenčín dňa 28. apríla 1997 prihlásila na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie od 1. mája 1997, druh činnosti označila 2. povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení - ambulancii v odbore vnútorné lekárstvo so špecializáciou reumatológia, s miestom výkonu činnosti B., ktoré bolo žalobkyni vydané rozhodnutím Krajského úradu v Trenčíne pod číslom Zdrav.97/00139-2 dňa 7. apríla 1997 bolo dňom 31. decembra 2005 zrušené rozhodnutím Trenčianskeho samosprávneho kraja z 9. decembra 2005, číslo TSK/2005/05168/zdrav.-2,

- z povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnej osoby bola žalobkyňa odhlásená dňom 31. decembra 2005 na predpísanom tlačive Registračný list FO - odhláška, doručenou Sociálnej poisťovni, pobočka Trenčín dňa 2. januára 2006,
- Slovenská lekárska komora ako orgán vydávajúci licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov poskytla Sociálnej poisťovni informáciu o vzniku a trvaní licencie L1A/TN/0216/05 od 26. júla 2005.

33. Podľa údajov vedených do 31. decembra 2011 Daňovým riaditeľstvom Slovenskej republiky a od 1. januára 2012 Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky príjem žalobkyne z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou za rok:

- 2004 bol vyšší ako 78 000 Sk, t.j. 12-násobok minimálneho vymeriavacieho základu, a teda príjem žalobkyne za rok 2004 bol v sume vyššej ako zákonom stanovená hranica príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnosu súvisiaceho s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou pre posúdenie vzniku povinného poistenia samostatne zárobkovo činnej osoby k 1. júlu 2005,
- 2005 bol vyšší ako 82 800 Sk, t.j. 12-násobok minimálneho vymeriavacieho základu, a teda príjem žalobkyne za rok 2005 bol v sume vyššej ako zákonom stanovená hranica príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnosu súvisiaceho s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou pre posúdenie vzniku povinného poistenia samostatne zárobkovo činnej osoby k 1. júlu 2006,
- 2006 bol 0,00 Sk, čo je suma nižšia ako 91 200 Sk, t.j. 12-násobok minimálneho vymeriavacieho základu, a teda príjem žalobkyne za rok 2006 bol v sume nižšej ako zákonom stanovená hranica príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnosu súvisiaceho s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou pre posúdenie vzniku povinného poistenia samostatne zárobkovo činnej osoby k 1. júlu 2007,
- povinné nemocenské a dôchodkové poistenie žalobkyne nezaniklo dňa 31. decembra 2005 z dôvodu trvania licencie L1A/TN/0216/05 na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, ale zaniklo 30. júna 2007,
- z výsledkov vykonaného dokazovania vyplynulo, že v čase, kedy žalobkyňa požiadala o zrušenie povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti mala možnosť požiadať aj o zrušenie licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe L1A/TN/0216/05. O zrušenie predmetnej licencie požiadala až v roku 2017. Na základe čoho Slovenská lekárska komora rozhodnutím zrušila licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe až dňom 10. júna 2017.

34. K dôvodom kasačnej sťažnosti podanej podľa § 440 ods. 1 písm. f/ SSP. Pokiaľ žalobkyňa namieta, že rozhodnutie je nepreskúmateľné, pretože funkciu zodpovedného zástupcu v pracovnom pomere vykonávala v pracovnoprávnom vzťahu v spoločnosti W. s.r.o. a nie v spoločnosti Q. s.r.o. kasačný súd konštatuje, že ide o zrejmu nesprávnosť v dôvodovej časti rozsudku krajského súdu (bod 29), ktorá sama o sebe nespôsobuje nepreskúmateľnosť jeho rozhodnutia.

35. Žalobkyňa v kasačnej sťažnosti namietala odlišný právny názor krajského súdu v bode 26 rozsudku. V súvislosti so statusom samostatne zárobkovo činnej osoby na základe oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení platnom do 31. decembra 2007 kasačný súd poukazuje na stanovisko senátu 9S Najvyššieho súdu SR, ktorý v konaní vedenom pod sp. zn. 9Sžsk/94/2018 sa nestotožnil so závermi vyjadrenými v rozhodnutí veľkého senátu sp. zn. 1Vs/1/2019, keď dospel k záveru, že je potrebné sa od nich odchyliť. Podľa § 466 ods. 3 veta druhá SSP sa senát 9S rozhodol o postúpení veci veľkému senátu správneho kolégia, a to aj napriek rozhodnutiu veľkého senátu 1Vs/1/2019 zo dňa 30. apríla 2019. Na rozdiel od názoru veľkého senátu vysloveného v uznesení sp. zn. 1Vs/1/2019 dospel senát 9S k záveru, že licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 548/2004 Z.z. má charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. Veľký senát v konaní pod sp. zn. 1Vs/3/2019 dospel k záveru, že je potrebné sa odchyliť od záveru veľkého senátu vo veci sp. zn. 1Vs/1/2019. V bode 63 rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24. novembra 2020 uviedol nasledovnú odpoveď: „Licencia L1A (na výkon samostatnej zdravotníckej praxe) ako samostatné oprávnenie na

výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c/ zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2003 Z.z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely zákona o sociálnom poistení. Vykonávanie zdravotníckeho povolania v pracovnoprávnom vzťahu lekárom, ktorý je držiteľom licencie L1B a ktorý je súčasne stále držiteľom licencie L1A, nie je prekážkou možnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť aj na základe licencie L1A, a teda nie je dôvodom, aby držiteľ licencie L1A nebol považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z.z.“

36. Najvyšší súd k namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces uvádza, že právo na spravodlivý proces je súčasťou práva na súdnu a inú právnu ochranu upraveného v Siedmom oddieli Druhej hlavy Ústavy Slovenskej republiky. Obsah tohto práva tvoria jednotlivé zásady výkonu súdnictva (a podľa povahy aj orgánov verejnej správy) upravené v Článku 47 a 48 Ústavy Slovenskej republiky. K tomuto právu v kontexte menovaných článkov je nutné priradiť právo odoprieť výpoveď, právo na právnu pomoc, princíp rovnosti účastníkov, právo na tlmočníka, právo na zákonného sudcu, princíp verejnosti súdneho konania, právo na bezprietahové konanie a princíp kontradiktórnosti, obsah ktorého napĺňa právo na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania a právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom. V predmetnej veci k porušeniu týchto práv/zásad napĺňajúcich podstatu práva na spravodlivý proces nedošlo. Právnu istotu nemožno chápať v „statickej polohe“, teda ako absolútnu nemennosť práva, ale skôr v zmysle určitosti a objasňovania a ustaľovania obsahu právnych noriem a konštančnosti ich aplikácie v podobe rovnakého rozhodovania v rovnakých prípadoch. Inak povedané, princíp právnej istoty čo do predvídateľnosti postupov orgánov verejnej moci vyžaduje, aby na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v tých istých podmienkach dala rovnakú odpoveď (III. ÚS 300/06). Právnu istotou sa rozumie predvídateľnosť správania orgánov verejnej moci v procese aplikácie práva, a to z hľadiska tak prisudzovania významu právneho textu, ako aj z hľadiska subsumpcie skutkových zistení pod právnu normu pri rozhodovaní. Určovanie obsahu právnych noriem (určovanie významu právneho textu) pritom závisí na určitosti ustanovení právnych predpisov a na právnych interpretačných postupoch.

37. Najvyšší súd ďalej uvádza, že Ústavný súd Slovenskej republiky prostredníctvom nálezu sp. zn. III. ÚS 341/07 uviedol, že pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii.

38. V súvislosti v kasačnej sťažnosti namietaným pochybením žalovanej (§ 172 ods. 5, § 284 ods. 8 a § 185 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z.) kasačný súd upriamuje pozornosť na dikciu ustanovenia § 185 ods. 4 zákona, v zmysle ktorého konanie, ktoré sa začína na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, je začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne urobila voči účastníkovi konania prvý úkon a na dikciu ustanovenia § 172 ods. 1 veta prvá zákona, v zmysle ktorého na konanie vo veciach sociálneho poistenia sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní.

39. Posudzujúc žalobkyňou uplatnenú námietku premlčania považoval kasačný súd za nevyhnutné poukázať na dátum 10. jún 2017, kedy došlo k zrušeniu licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolaní lekár podľa § 10 zákona č. 578/2004 Z.z. (číslo L1A/TN/0216/05), ktorá bola vydaná Slovenskou lekárskou komorou dňa 26. júla 2005 povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti. Licencia sa považovala za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu a zakladala žalobkyňi status samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia. Vznik a trvanie povinného poistenia bolo spojené s existenciou oprávnenia na podnikanie, nie s jeho realizáciou. Námietku premlčania preto vyhodnotil za nedôvodnú.

40. Najvyšší súd na základe hore uvedených výkladových kritérií nezistil žiadne pochybenia na strane žalovanej pri výklade sporných ustanovení, najmä § 21 ods. 1 a ods. 4 písm. b/ zákona č. 461/2003 v znení účinnom od 1. augusta 2006 do 31. decembra 2007. Z týchto dôvodov potom najvyšší súd kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

41. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší súd tak, že žalobkyni, ktorá v tomto konaní úspech nemala, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanej ich náhradu nepriznal, lebo nebola splnená podmienka výnimočnosti na jej strane (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 veta druhá SSP).

42. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.